

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

7. posiedzenia 3. sesyi 3. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 15. listopada 1872.

Treść: Dalszy ciąg petycyj nadesłanych do Sejmu. — Przedłożenie rządowe w przedmiocie kosztów szupasowych. — Zawiadomienie o słabości posła X. biskupa Hirszlera. — Złożenie mandatu do Rady Państwa przez p. Badeniego. — Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego o zamknięciu rachunków funduszu indemnizacyjnego za rok 1871. — Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego o preliminarzu funduszu indemnizacyjnego na rok 1873. — Pierwsze czytanie przedłożenia Wydziału krajowego o zmianie statutu miasta Lwowa. — Drugie i trzecie czytanie oraz uchwalenie tegoż przedłożenia. — Wybór komisji hipotecznej. — Pierwsze czytanie wniosku p. Czerkawskiego względem uchwalenia ustawy urządzającej szkoły ludowe według projektu Rady szkolnej. → Odpowiedź komisarza rządowego na interpelację względem tegoż projektu Rady szkolnej. — Sprawozdanie komisji petycyjnej. — Uchwała zapomogi dla p. Zygmunta Sidorowicza, malarza historycznego, na dalsze kształcenie się za granicą. — Uchwała przekazująca petycję pocztmistrzów galicyjskich c. k. Rządowi do uwzględnienia. — Porządek dzienny następnego posiedzenia.

Początek posiedzenia o godz. 11tej minut 25. przed południem.

Posłów obecnych 122.

Przewodniczący Marszałek: Jaśnie O. książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Pp. Jasiński, Wereszczyński, zastępca sekretarza x. Zakliński.

Ze strony c. k. Rządu: JW. Oswald Bartmański, wice-prezydent c. k. Namiestnictwa i c. k. radca dworu.

Ks. Marszałek: Gdy jest dostateczna liczba pp. Posłów obecnych, przeto posiedzenie otwieram. P. Sekretarz odczyta protokół z ostatniego posiedzenia:

Sekretarz p. Jasiński (czyta protokół z VI posiedzenia z dnia 13go listopada 1872).

Ks. Marszałek: (po przeczytaniu). Co do protokołu nikt głosu nie żąda? (Nikt). Ponieważ nikt głosu nie żąda, przeto uważam protokół za przyjęty. P. sekretarz odczyta dalszy spis petycyj. Stosownie do życzenia wys. Izby ażeby pewne petycye należące jeszcze do innych nietylko do komisji petycyjnej, wprost do tychże odsyłane były. Z takimi petyciami od dnia dzisiejszego, tak się postąpi, że wprost odsyłane będą do właściwych komisyj, tylko petycye które do żadnej specjalnej komisji się nie kwalifikują, będą odsyłane do komisji petycyjnej.

Sekretarz p. Jasiński (odczytuje następujący spis petycyj):

S p i s

petycyj wniesionych do Sejmu po dzień 14 listopada 1872.

129. Zwierzchność gminna miasta Stryja przez p. Ławrowskiego w sprawie zakładania szkół ludowych i uregulowania płac dla nauczycieli.

130. Wydział pow. w Żywcu przez p. Strzygowskiego o zaprowadzenie szkół ludowych.

131. Tenże Wydział przez p. Strzygowskiego w sprawie zapobieżenia szerzącemu się pijaństwu.

132. X. Konkolowski Marcin przez posła Firleja o naprawę drogi z Kosiny do Białobrzegu.

133. Wydział Straży ogniowej we Lwowie przez p. Ziemiałkowskiego prosi: 1. o subwencję 2. o republikację regulaminu z policyi ogniowej; 3. o ułożenie regulaminu budowniczego dla gmin wiejskich; 4) o wezwanie rządu o interwencję aby Towarzystwa asekuracyjne ofiarowały pewny procent na sprawienie rekwizytów ogniowych.

134. Wydział pow. w Mielcu przez p. hr. Jana Tarnowskiego w przedmiocie wykupna prawa propinacyi.

135. Komitet budowy szkolnej w Mielcu przez p. Jana hr. Tarnowskiego o udzielenie jednorazowego datku na wybudowanie budynku szkolnego.

136. Zwierzchność gminna miasta Brzeska przez p. X. Króla o zezwolenie na omycenie mostu na drodze komunikacyjnej Brzesko Okocim.

137. Mieszkańce miasta Lwowa przez posła Chrzanowskiego w sprawie szkół ludowych.

138. Gmina Bortniki przez p. Kowalskiego w sprawie uznania drogi Boleszów Bortniki za drogę powiatową i uwolnienie jej od kary 60 złr. za odciąganie się od budowy drogi.

139. Taż gmina przez posła Kowalskiego o przyłączenie jej do c. k. Starostwa w Żydaczowie.

140. Wydział powiat. w Kolbuszowie przez p. Skwarczyńskiego w sprawie uwolnienia jedynaka syna wdowy, która powtórnie weszła w związek małżeński od powołania do służby wojskowej.

141. Wydział pow. w Kolbuszowie przez posła Józefa Jasińskiego w sprawie zapobieżenia szerzącemu się pijaństwu.

142. Wydział pow. w Brzesku przez p. Józefa Jasińskiego w sprawie pomnożenia, urzędzenia

i utrzymania szkół ludowych i przestrzegania przymusu szkolnego.

143. Tenże Wydział przez p. Józefa Jasińskiego w sprawie zaprowadzenia gmin zbiorowych.

144. Wydział pow. w Kolbuszowie przez posła Józefa Jasińskiego w sprawie zaprowadzenia polowej straży powiatowej.

145. Zwierzchność gminna Kupno przez posła Kobularza o budowę drogi od Rzeszowa do granicy powiatu Kolbyszowskiego w kierunku ku Tarnobrzegowi.

146. Towarzystwo „Proswita“ przez p. Ławrowskiego o subwencję 5.000 złr. na rok 1873.

147. Zwierzchność gminna Kolbuszowej przez p. Kobylarza o wybudowanie drogi z Rzeszowa przez Głogów, Kolbuszowę, Majdan i Tarnobrzeg aż do Wisły.

148. Gmina Płazówka przez posła Kobylarza o uchwalenie drogi z Głogowa, na Kolbuszowę Majdan do Dzikowa.

149. Gmina Kolbuszowa dolna przez p. Kobylarza o uznanie drogi Rzeszów, Głogów, Kolbuszowa, Majdan Tarnobrzeg za krajową.

150. Gmina Poręby Dymarskie przez p. Kobylarza o uchwalenie drogi krajowej z Głogowa na Kolbuszowę i Majdan do Dzikowa.

(Przy petycyi l. 133. Straży ogniowej ochotniczej lwowskiej.)

P. Ziemiałkowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Ziemiałkowski ma głos.

P. Ziemiałkowski: W obec ciągle powtarzających się w kraju naszym pożarów, sędzę, że petycya ta jest o tyle ważną, iż zasługuje na odczytanie. Proszę więc, ażeby końcowy ustęp tej petycyi, gdzie się znajduje właściwe petitum, odczytany został i wnoszę zarazem, ażeby ta petycya odesłaną została do komisji administracyjnej.

Ks. Marszałek: Kto jest za tem, ażeby końcowy ustęp tej petycyi odczytany został, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Sekretarz p. Jasiński (czyta):

Usiłowania te uprawniają nas odezwać się do najwyższej reprezentacyi kraju, aby mając na względzie konieczność odwrócenia dotkliwych klęsk po-

żarnych i nasze szczupłe środki działania wspomagając w tym kierunku raczyła:

1) udzielić nam łaskawie subwencję z funduszów krajowych pod tym warunkiem, że wydział podpisany na każde żądanie z miejscowości prowincjonalnych wychodzące będzie dokładał starania, by organizacja straży ogniowych się rozpowszechniła;

2) republikować i zaostrzyć regulamin policyi ogniowej po wszystkich gminach;

3) ułożyć regulamin budowniczy odpowiedni dla gmin małomiastowych i miejskich;

4) wezwać c. k. Rząd do skutecznej interwencji, aby wszystkie towarzystwa asekuracyjne w kraju naszym operujące, obowiązane były pewny procent czystego zysku swojego ofiarować na fundusz sprawienia i utrzymania rekwizytów pożarnych po gminach. Fundusz zaś stąd powstający wziąć pod zarząd Wydziału krajowego i wspierać z niego gminy niezależnie.

Ks. Marszałek: Kto jest za tem, ażeby tę petycję odesłano do komisji administracyjnej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, a zatem petycja odesłana będzie do komisji administracyjnej.

(Do petycji l. 137, mieszkańców miasta Lwowa).

P. Chrzanowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Chrzanowski ma głos.

P. Chrzanowski: Zważywszy, że ta petycja jest podpisaną przez przeszło 2000 osób, zważywszy dalej jej krótkość a ważność przedmiotu, proszę, za pozwoleniem naturalnie wysokiego Sejmu o odczytanie tej petycji.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Mniejszość.) Wniosek upadł.

(Do petycji l. 139, gminy Bortniki).

P. Kowalski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Kowalski ma głos.

P. Kowalski: Szczo do toho, hde persza czerez mene wnesena petycja odesłanu została, ne maju nyszczo na teper wspanuty i tolko szczo do druhoj zaberaju hołos.

Geograficzskoje położenie seła Bortnyki jeść, szczo odstoit toje seło od Bibrki 5 myl, od Żurawna że jak i od Żydaczewa 1 mylu — a odnakoż wo wzhladi polityczeskom należyt ono do Bibrki, kuda z Bortnyk najhirsza wedet doroha, a kotoryju

w bołotnoje wremie zajedwa za cily deń perebyty možna. W proczem oni torhowelny oni druhyi otnoczenyja nezachodjat, szczo by zyteli Bortnyk potrebowaly po szczo udawaty sia do Bibrki — majucz y wsiakuju wyhodu w Żurawni abo w Żydaczewi.

Wnoszu proto, aby zamist do komisji petycyjnoy, odesłaly tuju petyciju do komisji administracyjnoy, poneże tutki chodyt o zminu terytorjalnoho prydiłenia seła Bortnyk — t. j. o odluczenie jeha z Bibrki a przyłuczenie do Żydaczewa.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

(Do petycji l. 146. towarzystwa Proświta).

P. Ławrowski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Ławrowski ma głos.

P. Ławrowski: Wnoszu, ażeby toju petyciju widosłaly do komisji finansowej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Otrzymałem odezwę od rządu. Proszę ją odczytać.

Sekretarz p. Jasiński (czyta):

Jaśnie Oświecony Książę!

Z mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 8. listopada 1872 r. mam zaszczyt złożyć do łaski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe projekt do ustawy względem zwrotu kosztów szupasowych wzmiankowanych w §§. 14 i 15 ustawy państwowej z dnia 27. lipca 1871 (dz. u. p. Nr. 88) o policyjnym wydalaniu i odsyłaniu pod strażą.

Racz Jaśnie Oświecony Książę zamieścić pierwsze czytanie tego przedłożenia rządowego na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń sejmowych.

Przy tej sposobności proszę przyjąć zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu.

We Lwowie dnia 14. listopada 1872.

Gołuchowski w. r.

U s t a w a

dla królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem względem zwrotu kosztów szupasowych wzmiankowanych §§. 14 i 15 ustawy państwowej z dnia 27. lipca 1871 r. (dz. u. p. Nr. 88) o policyjnym wydalaniu i odsyłaniu pod strażą.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi rozporządzam na mocy ustawy z dnia 27. lipca 1871 r. (dz. u. p. Nr. 88) co następuje:

Art. I.

Wydatki, które na mocy postanowienia §. 14. ustawy z dnia 27. lipca 1871 r. (dz. u. p. Nr. 88) o policyjnym wydalaniu i odstawianiu pod strażą ponosi gmina będąca stacją szupasową, mają być jej zwrócone z funduszu tego powiatu, w którym się znajduje stacja szupasowa.

Art. II.

Wydatki, które w myśl §. 15. powołanej ustawy państwowej fundusz krajowy ponosi na rewertentów, mają mu być zwrócone przez ich gminy rodzinne.

Art. III.

Wydział krajowy oznaczy co roku dla każdego powiatu w kraju z osobna ryczałtowe kwoty, w jakich zwracane będą wydatki w artykułach I i II wskazane.

Art. IV.

Spory co do obowiązku zwrotu kosztów szupasowych tudzież co do kwoty mającego się uiścić zwrotu rozstrzygają władze polityczne.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ks. Marszałek: Z tem przedłożeniem postąpieniem będzie według regulaminu, zostanie wydrukowanem i rozdaniem na jednym z najbliższych posiedzeń.

Podaję do wiadomości wysokiej Izby, że ks. biskup Hirschler z powodu słabości nie może przybyć na posiedzenie sejmowe i starać się będzie później przyjechać.

Sekretarz p. Jasiński (czyta):

Jaśnie Oświecony Książę!

Widzę się spowodowanym złożyć udzielony mi przez Sejm krajowy mandat do Rady państwa.

Upraszam Waszą Książęcą Mość o podanie rezygnacji tej do wiadomości Wysokiej Izby i zarządzenie nowego wyboru.

Racz Jaśnie Oświecony Książę przyjąć zapewnienie głębokiego mojego uszanowania

Lwów, 15. listopada 1872.

Władysław Badeni
poseł Jarosławski.

P. x. Król: Podaję wczoraj bardzo ważną petycję wydziału powiatowego w Brzesku, a nie słyszałem jej w odczytanym spisie petycyj.

Ks. Marszałek: Nie wiem dlaczego się w spisie nie znajduje. W każdym razie jutro będzie czytana.

P. Czajkowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Czajkowski ma głos.

P. Czajkowski: Podaję do wiadomości wys. Izby, że następujące petycje odstąpione zostały komisji budżetowej jako należące do tej komisji:

Nr. 104 petycja komisji wystawowej krakowskiej o udzielenie subwencji 6000 złr. w. a. na potrzeby wystawy powszechnej w r. 1873.

Nr. 217 petycja komisji wystawowej brodzkiej o udzielenie subwencji 10.000 złr. na cele wystawowe.

Nr. 209 petycja Wydziału powiatowego bocheńskiego o zapomogę dla dotkniętych klęską nieurodzaju okolic powiatu bocheńskiego.

Nr. 242 Wydziału powiatowego kolbuszowskiego o udzielenie zapomogi głodowej.

Wszystkie te petycje w myśl uchwały zapadłej na ostatniem posiedzeniu odesłane zostały do komisji budżetowej.

Do komisji administracyjnej zaś odesłano następujące petycje Nr. 133, 134 i 153, Rady powiatowej Jasielskiej i wydziału powiatowego trembowelskiego z projektem co do policyi polowej; l. 212 petycję p. Struszkiewicza zawierającą projekt do ustawy względem zniesienia prawa propinacji; l. 221 petycję wydziału powiatowego w Starciu Mieście o utworzenie okręgów gminnych; l. 237 petycję wydziału powiatowego w Borszczowie o utworzenie okręgów gminnych.

Następne petycje odesłane zostały do komisji drogowej: l. 207 petycja wydziału powiatowego sandeckiego względem wybudowania mostu na Dunajcu; l. 214 petycja wydziału powiatowego w Turce o subwencję na drogi i uregulowanie rzek; l. 234 petycja gminy Kolbuszowej o uchwalenie drogi krajowej od Rzeszowa przez Kolbuszową, Majdan i Dzików ku Wiśle; l. 235, 240, 241, o uznanie drogi powiatowej od Głogowa do Machowa za krajową.

Dalej odesłano petycje l. 192, 205, 208, 210, 213, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 231, 238, w sprawie szkół do komisji edukacyjnej.

Ks. Marszałek: Przystępujemy do porządku dziennego. Na pierwszym miejscu jest: pierwsze czytanie przedłożenia rządowego o zamknięciu rachunków funduszu indemnizacyjnego za rok 1871.

Sekretarz p. Jasiński: Wnoszę, ażeby to przedłożenie bez czytania odesłane zostało do komisji budżetowej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje dalej: pierwsze czytanie przedłożenia rządowego o preliminarzu funduszu indemnizacyjnego na rok 1873.

Sekretarz p. Jasiński: Również wnoszę, ażeby bez czytania odesłać to przedłożenie do komisji skarbowej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje: pierwsze czytanie przedłożenia Wydziału krajowego o zmianie statutu kr. miasta Lwowa.

Sprawozdawca P. Skwarczyński: Korzystając z uwolnienia, które wysoka Izba dla sprawozdawców Wydziału kraj. udzielać zwykła, wnoszę aby wysoka Izba odesłała ten przedmiot bez czytania do komisji administracyjnej.

P. Madejski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Madejski ma głos.

P. Madejski: Powody, które skłoniły reprezentację m. Lwowa do powzięcia uchwały pod względem zmiany §. 35. statutu miejskiego są tak proste, iż zdaniem mojem nie wymagają zbyt głębokiego nad nimi zastanowienia się. W sprawozdaniu Wydziału krajowego są te powody dostatecznie wyluszczone, a nadto wniesiona nowela uzasadniona tak wyczerpująco, iż wątpię, aby komisja administracyjna, do której ten wniosek ma być przekazany, mogła czy to przeciw, czyli za wnioskiem jeszcze co dodać. Gdybyśmy dzisiaj odesłali wniosek Wydziału kraj. do komisji administracyjnej zepchnęlibyśmy sprawę z porządku dziennego na to jedynie, ażeby za kilka dni znowu przyszła na porządek dzienny. Ponieważ wedle wszelkich oznaków, tegoroczna sesja Sejmowa będzie krótką, sądzę iż należy nam, gdzie rzecz i forma pozwalają sprawy stanowczo załatwiać, i dlatego też wnoszę na zasadzie §. 50. regulaminu wysoka Izba raczy nie odsyłać wniosku o zmianie

statutu miasta Lwowa do komisji administracyjnej, ale przystąpić zaraz do drugiego czytania.

Sprawozdawca p. Skwarczyński: Zgadzam się z tym wnioskiem jeżeli wysoka Izba na to przystanie. Do tego oświadczenia jestem ze strony Wydziału upoważnionym.

Ks. Marszałek: Kto jest za wnioskiem p. Madejskiego, ażeby przystąpić zaraz do drugiego czytania przedłożenia Wydziału krajowego o zmianie statutu kr. miasta Lwowa, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, przeto przystąpimy do drugiego czytania.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem częściowej zmiany postanowień drugiego ustępu §. 35. lit. b) statutu miejskiego królewskiego stołecznego miasta Lwowa stanowiących o komplecie potrzebnym do ważności niektórych uchwał Rady miejskiej.

Sprawozdaniem z dnia 3. listopada 1872 r. do l. 1334 Pr. przedłożył prezydent miasta Lwowa Wydziałowi krajowemu uchwałę lwowskiej Rady miejskiej, powziętą w myśl §. 42. lit. g statutu na dwóch posiedzeniach, odnoszącą się do częściowej zmiany statutu.

§. 35.

Wedle obowiązujących postanowień statutu uchwała Rady miejskiej odnosząca się do nabywania nieruchomości lub praw takich, które według ustaw uważane są za nieruchomość, do zbywania majątku gminy, do przyjmowania zobowiązań wieczystych, do przyjmowania obowiązków służebnictwa, zastawu i poręczenia, do zaciągania pożyczek i do operacji kredytowych, tylko wtenczas ważną jest, jeżeli powziętą była na dwóch, nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach, odbytych w obecności przynajmniej trzech czwartych części członków całej Rady miejskiej.

Lwowska Rada miejska składała się ze stu członków, do prawomocnego powzięcia podobnej uchwały potrzebnym jest przeto zebranie się dwa razy po 75 członków Rady, co tem trudniejszym jest, gdy Radni zastępców nie mają, a w myśl §. 24. wybory uzupełniające dopiero wówczas rozpisane być mogą, gdyby przed końcem peryodu wyborczego ubyło dwudziestu Radnych.

Dla tego też prawie niepodobnym okazało się zebrać komplet 75 radnych, nieodzowny do powię-

cia uchwał powyżej wyliczonych. Od wejścia w życie obowiązującego statutu nie zebrał się jak tylko trzy razy taki komplet, a odtąd wszelkie sprawy tego rodzaju, sprawy bardzo ważne, jak zakupno gruntów pod budowę miejskich szkół ludowych, regulacye ulic, sprzedaż niektórych realności miejskich i t. p., niemniej sprawy pojedynczych mieszkańców podlegające temu przepisowi, zalegają od roku.

Z tych względów uchwaliła Rada miejska wniosek do zmiany powyższego postanowienia statutu w ten sposób, ażeby do ważnego uchwalenia spraw tego rodzaju zamiast kompletu trzech czwartych, komplet połowy członków całej Rady miejskiej wymagany był.

Wydział krajowy podziela zapatrywanie Rady miejskiej w tej sprawie, upatruje dostateczną rekojmię zachowania w całości majątek miasta i zakładów miejskich w postanowieniach nadal moc obowiązującą zachowujących, że podobne uchwały dwa razy powzięte być muszą na posiedzeniach nie prędzej jak w ośm dni po sobie następujących, że ważniejsze z nich wymagają prócz tego do ważności swojej zatwierdzenia przez Wydział krajowy, jakoteż w ogólnym w §. 102. Wydziałowi krajowemu zastrzeżonym nadzorze nad majątkiem miasta i zakładów miejskich.

Wydział krajowy wnosi przeto ażeby wysoka Izba przystąpiła do uchwalenia następującej ustawy, (czyta):

U s t a w a

z dnia
dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Krakowskiem o zmianie postanowień drugiego ustępu §. 35. lit. b. statutu miejskiego królewskiego stołecznego miasta Lwowa z dnia 14. października 1870. co do kompletu potrzebnego do ważności uchwał w sprawach w tym ustępie wyliczonych:

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Art. I.

Ustęp drugi §. 35 lit. b. statutu miejskiego, stołecznego miasta Lwowa z dnia 14. października 1870. znosi się w teraźniejszym brzmieniu, a w jego miejsce ma odtąd obowiązywać następujące postanowienie:

„W sprawach w tym ustępie określonych, „uchwała, aby miała ważność, musi być powzięta

„na dwóch, nie prędzej, jak w ośm dni po sobie „następujących posiedzeniach w obecności przynajmniej pięćdziesięciu członków Rady miejskiej.“

Art. II.

Ustawa ta obowiązuje od dnia ogłoszenia takowej.

Art. III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ks. Marszałek: Rozprawa ogólna otwarta. Nikt głosu nie żąda. (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, więc przystąpimy do rozprawy szczegółowej nad artykułem pierwszym.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta artykuł pierwszy):

Art. I.

Ustęp drugi §. 35. lit. b. statutu miejskiego, królewskiego, stołecznego miasta Lwowa z dnia 14. października 1870 znosi się w teraźniejszym brzmieniu, a w jego miejsce ma odtąd obowiązywać następujące postanowienie:

„W sprawach w tym ustępie określonych, „uchwała, aby miała ważność, musi być powzięta „na dwóch, nie prędzej, jak w ośm dni po sobie „następujących posiedzeniach w obecności przynajmniej pięćdziesięciu członków Rady miejskiej.“

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Rozprawa zamknięta.

Kto jest za przyjęciem pierwszego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość. Artykuł 1szy jest przyjęty. Następuje teraz artykuł drugi.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

Art. II.

Ustawa ta obowiązuje od dnia ogłoszenia takowej.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość. Artykuł drugi jest przyjęty. Następuje teraz artykuł trzeci.

Sprawozdawca P. Skwarczyński (czyta):

Art. III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Rozprawa zamknięta.

Kto jest za przyjęciem tego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość. Ten artykuł jest przyjęty. Teraz następuje jeszcze tytuł.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem o zmianie postanowień drugiego ustępu §. 35. lit. b. statutu miejskiego królewskiego stołecznego miasta Lwowa z dnia 14. października 1870. co do kompletu potrzebnego do ważności uchwał w sprawach w tym ustępie wyliczonych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Ks. Marszałek: Rozprawa nad tytułem otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Rozprawa zamknięta. Kto za przyjęciem przeczytanego tytułu zechce wstać. (Większość.) Jest większość. Tytuł jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Skwarczyński.

Stawiam wniosek, ażeby Wysoka Izba przyjęła tę ustawę w trzecim czytaniu bez czytania.

Ks. Marszałek: Kto jest za wnioskiem przyjęcia tej ustawy w 3. czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość. Wniosek jest przyjęty. Kto jest za przyjęciem tej ustawy w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść (Większość.) Jest większość. Ustawa jest przyjętą w trzecim czytaniu.

Następuje teraz z porządku dziennego wybór komisji hipotecznej z 5 członków. Do zbierania kartek proszę pp. Łosia i Wolańskiego. (Pp. Łos i Wolański zbierają kartki).

Do skrutynium proszę: pp. Emila Torosiewiczza, ks. Krasickiego, Bogdanowicza, Golejewskiego, Kocyłowskiego, Splawińskiego, Weissmanna, Łosia Włodzimierza i Firleja.

Przerywam posiedzenie aż do ukończenia skrutynium.

O godzinie 12. min. 10. posiedzenie przerwane. Dalszy ciąg o godz. 12. min. 35.

Sprawozdawca p. Firlej (czyta): Rezultat skrutynium głosowania na 5 członków do komisji hipotecznej jest następujący: Głosujących było 111. absolutna większość 56. Otrzymali: poseł Kabat

102, Jasiński Józef 91, Jasiński Aleksander 56, Ławrowski 62, Czajkowski 62.

Ks. Marszałek: Upraszam więc panów ażebyście zechcieli po posiedzeniu się zaraz zebrać i ukonstytuować.

Następuje z porządku dziennego: Pierwsze **Ob. Aleg. XLII.** czytanie wniosku p. Czerkawskiego względem uchwalenia ustawy rządzącej szkoły ludowe wedle projektu krajowej Rady szkolnej z r. 1871.

Komisarz rządowy: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: p. Komisarz rządowy ma głos.

Komisarz rządowy p. Bartmański: Do sprawy, która stoi właśnie na porządku dziennym odnosiła się interpelacya wniesiona do Komisarza rządowego dnia 6go b. m. przez posła Czerkawskiego i innych następującej treści (czyta):

Podpisani zapytują Komisarza rządowego 1) czy c. k. Rząd zamierza na tegorocznej sesji przedstawić reprezentacyi krajowej wypracowaną przez Radę szkolną krajową lub jakikolwiek inny projekt do urządzenia szkół ludowych; a 2) w razie, gdyby to nie miało nastąpić, jakie są powody tej dla kraju nader szkodliwej zwłoki; 3) jakie są w tym przypadku zamiary rządu, co do stałego uregulowania u nas stosunków szkół ludowych.

Zasiągnąwszy informacji w wys. Ministerstwie zdaje mi się, że najwłaściwszem będzie, jeżeli w tej chwili na tę interpelacyę odpowiem. Przedłożenie projektu wypracowane przez Radę szkolną Wysokiej Izbie z tego powodu dotąd nie nastąpiło, że Ministerstwo oświaty musiało się co do tego projektu z innemi Ministerstwami porozumieć. Rokowania te o tyle już postąpiły, że Rząd byłby w stanie teraz przystąpić do przerobienia projektu wypracowanego przez Radę szkolną krajową w celu przedłożenia go wysokiemu Sejmowi, jako projektu rządowego, po zasiągnięciu zezwolenia na to Najjaśniejszego Pana. Ponieważ pan p. Czerkawski zaniósł już od siebie ten sam projekt Rady szkolnej krajowej do wysokiego Sejmu i zapewne projekt ten dziś komisji szkolnej przedłożonym będzie więc Rząd obecnie już projektu od siebie wnieść nie będzie. Jednakowoż wysokie Ministerium udzieliło mi uwagi swe, które też będę miał zaszczyt komisji co do pojedynczych paragrafów przedstawić. Jeżeli wysoka Izba zechce uwagi te przy ułożeniu projektu uwzględnić, wtenczas mogę imieniem Rządu dać zapewnienie, że Rząd będzie

mógł ustawę tę Najjaśniejszemu Panu do sankcyi przedłożyć.

(Brawo!)

Ks. Marszałek: P. Czerkawski ma głos.

P. Czerkawski: W obec tego oświadczenia komisarza rządowego nie pozostaje mi nic innego jak tylko upraszać wysokiej Izby, aby raczyła wniosek przezemnie przedłożony odesłać do komisji edukacyjnej.

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Z porządku dziennego następuje: Sprawozdanie komisji petycyjnej. Sprawozdawcą jest p. Serwatowski.

Sprawozdawca poseł Serwatowski: Petycja Zygmunta Sidorowicza. Pan Zygmunt Sidorowicz już w początkujących szkołach normalnych okazywał najlepsze uzdolnienie do rysunków, przez trzy lata szkół niższych realnych zawsze zasługiwał na wyszczególnienie w poświadczeniu postępu w rysunkach i już w 14tym roku życia uzyskał sobie uznanie swego nauczyciela p. Dziewońskiego, iż posiada zdolności odpowiednie, ażeby mógł w Akademii sztuk pięknych wykształcić się na zręcznego i znakomitego artystę. To uznanie poparło c. k. Namiestnictwo udzielając p. Zygmuntowi Sidorowiczowi stypendyum ekstrakordonalne 157 złr. 50 ct. na lat pięć. Równie odznaczające się postępy w rysunkach przez lat trzy wyższej realnej szkoły i przyjęcie Zygmunta Sidorowicza jako ucznia w dziale historycznego malarstwa c. k. Akademii sztuk pięknych w Wiedniu spowodowały Radę miejską miasta Krakowa do udzielenia p. Zygmuntowi Sidorowiczowi stypendyum 500 złr. rocznie na lat 5. Przy tak hojnym zasiłku pracował p. Zygmunt Sidorowicz, zasługując sobie na uznanie i wyszczególnienie z wszystkich niemal przedmiotów nauki. To też przy rozdawaniu premii w r. 1867 otrzymał dyplom zaszczytnego uznania (ehrenvolle Anerkennung). Takim uznaniem ośmielony młody artysta, trzyletni uczeń akademii sztuk pięknych, urządził w rodzinnem swoim mieście wystawę obrazów swojego pędzla w ilości 32 okazów „pracując jeszcze lat dwa w specjalnej szkole historycznego malarstwa prof. Engerta, który uznał niezwykle zdolności ucznia.

Gdy jednak w tymże roku 1869 Rada miejska miasta Lwowa, stypendyum 500 złr. nadała innemu artyście i nie uwzględniła prośby p. Zygmunta Si-

dorowicza o przedłużenie pobierania tej sumy przez rok jeden jeszcze, a to celem zwiedzenia zbiorów i zakładów artystycznych w Monachium i Rzymie, dokąd p. Zygmunt Sidorowicz udać się pragnął, gdy równie Wysokie Ministerjum Oświaty, odmówiło p. Zygmuntowi Sidorowiczowi subwencyj 900 złr. z zawotowanej na podobne cele sumy 15000 złr., z przyczyny, że suma ta rozdaniem innym petentom wyczerpaną została, gdy niemniej wniesiona w r. z. do Sejmu petycja p. Zygmunta Sidorowicza nie została uwzględnioną z powodu, że nie była alegatami poparta i tylko ewentualnie przedstawioną w razie nieuwzględnienia prośby do Wys. Ministerjum Oświaty wniesionej, — gdy nareszcie, obok tych bez skutku przedsięwziętych starań p. Zygmunta Sidorowicza o poparcie do urzeczywistnienia potrzeby poznania się z arcydziełami sztuki i skorzystania z instrukcyi dzisiejszych mistrzów przy zagranicznych zakładach sztuk pięknych, p. Zygmunt Sidorowicz udzielając prac swego pędzla wystawie Tow. Sztuk pięknych we Lwowie w latach 1871 i 1872 uzyskał pochlebne uznanie tak w Dziennikarstwie krajowem jak i w korespondencyi do Dziennika Poznańskiego, nie mniej publiczne uznanie talentu i powołanie do wyższego kształcenia się w rozpoczętym zawodzie, wyrażone w sprawozdaniu tejże wystawy przez p. Leopolskiego, które mogę odczytać.

Głosy: Nie trzeba.

Sprawozdawca p. Serwatowski: Komisya zatem petycyjna sądzi, że obrany przez p. Zygmunta Sidorowicza kierunek pracy artystycznej malarstwa historycznego będzie właśnie najmniej ubezpieczającym utrzymanie artysty, najmniej popłatnym, a mając na celu uzmysłowienie objawów tradycyi dziejowej jest godnym poparcia przez reprezentacyę krajową.

Dotychczasowe zaś korzystanie w pilności i pracy z subwencyi rządowej, następnie Rady miejskiej jest dostateczną rękojmią, że przez Wysoki Sejm udzielona subwencya przez p. Zygmunta Sidorowicza odpowiednio celowi z pożytkiem zostanie użyta, dlatego komisya petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Udziela się jednorazową subwencyę 500 złr., płatną w dwóch ratach półrocznych p. Zygmuntowi Sidorowiczowi dla przedsięwzięcia podróży za granicą celem kształcenia się w sztuce historyczno-malarskiej.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta.

P. ks. Czartoryski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. ks. Czartoryski ma głos.

P. ks. Czartoryski: Ponieważ ta petycja tyczy się sprawy finansowej sądziłbym, że należy ją odesłać do komisji budżetowej.

P. x. Pawlików: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. x. Pawlików ma głos.

P. x. Pawlików: Nie mohu sia sohlasyty z wneseniem p. Czartoryskoho, bo jesly budemo widsylaty iz odnoj komisji do druhoj, to sprawa moze i nedoczekaje sia kińca, a koły je rubryka w budżeti na podobni wydatki, to tym bilszo newydzu potreby odsyłania do komisji budżetowoy stojaczy całkom obiektywno na stanowysku popyranyja sztuki i dlatoho sowerszenno sohlaszaju sia z wneseniem sprawozdatela.

Ks. Marszałek: Nikt więcej głosu nie żąda? (Nikt.) Ponieważ nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Serwatoński: W odpowiedzi ks. Czartoryskiemu muszę wyjaśnić, że komisja dlatego tak sobie postąpić za dobre uznała, ponieważ w zeszłym roku stawiała wniosek, ażeby tę petycję odrzucić, a więc czuła się upoważnioną do stawiania wniosku przyjęcia lub odrzucenia.

Ks. Marszałek: Naprzód poddam pod głosowanie wniosek p. Czartoryskiego, ażeby tę petycję odesłać do komisji finansowej. Kto jest za tym wnioskiem zechce rękę podnieść. (Mniejszość.) Wniosek upadł. A teraz podaję pod głosowanie wniosek komisji. Kto jest za tem, ażeby p. Sidorowiczowi przeznaczyć 500 złr. w dwóch ratach płatnych zechce wstać. (Wątpliwość.) Proszę panów sekretarzy obliczyć głosy. Teraz zarządę przeciwne głosowanie. Kto jest przeciw temu wnioskowi zechce wstać. (Wątpliwość.) Nie mogę dojść ilu panów głosowało za wnioskiem a ilu przeciw. Muszę zatem zarządzić imienne głosowanie. Kto jest za wnioskiem komisji powie „tak,“ a kto przeciw powie „nie.“ Proszę oraz i innych panów, ażeby głosy notowali, ponieważ jest tylko jeden sekretarz, więc mogłaby łatwo w obliczaniu głosów zająć pomyłkę.

Sekretarz p. Jasiński (czyta alfabetyczny spis członków sejmu).

Głosowali „tak“ pp.:

Baworowski, Całkowski, Chrzanowski, Czajkowski, Czerkawski, Dąbrowski, Dunajewski, Dzwonkowski, Fecak, Firlej, Gniewosz, Halka, Hoppen,

Horodyski, Hoszard, Janowski, Jasiński Józef, Jaworski Paweł, Kabat, Kamiński, Kocko, Kowalski, Kozanowicz, Koziębrodzki, Kraiński, Król, Krasicki, Lisiewicz, Łoś August, Łoś Włodzimierz, Małecki, Ozarkiewicz, Paszkowski, Pawlików, Piliński, Piotrowski, Podlewski, Pohorecki, Polanowski, Popiel, Rutowski, Rylski, Sawczyński, Serwatowski, Słonecki, Smarzewski, Szemelowski, Szumańczowski, Tarnowski Jan, Tettmajer, Torosiewicz Emil, Trzeciński, Weissmann, Wesołowski, Wierzchlejski, Wodzicki Henryk, Wolański Mikołaj, Wolski.

Głosowali „nie“ pp.:

Chrapek, Czartoryski, Drozd, Gawronek, Gross, Hajdamacha, Haller, Iwaniszów, Kaczała, Kaszewko, Kerepin, Kobylarz, Kocyłowski, Krzyżanowski, Kulczycki, Kuzara, Laskorz, Madejski, Michalski, Oskard, Petech, Pietruszewicz, Siemiński, Siwiec, Skrzyński, Skwarczyński, Szott, Szurlej, Turczyn, Wiśniowski, Wolański Erazm, Zakliński, Zamojski.

Ks. Marszałek: Głosujących było 91, przez „tak“ głosowało 58, a przez „nie“ 33. Utrzymał się więc wniosek komisji. Sprawozdawcą komisji petycyjnej co do drugiej petycji jest p. Piotrowski.

Sprawozdawca p. Piotrowski (czyta): Petycja w sprawie podwyższenia płacy pocztmistrzów w Galicyi i w księstwie Krakowskiem. Petenci wnoszą tutaj drukowane pismo, które dlatego mogą uważać jako znane. Zawiera ono wiele szczegółów, w które komisja się nie wdawała, ponieważ nie jest rzeczą komisji decydować ostatecznie. Jest wiele w tej petycji, co za słuszne uważać należy, ale ponieważ nie idzie tu o metoryczne załatwienie tej sprawy, wdawać się bliżej w ocenienie wszystkich szczegółów komisja nie mogła. Co do uwzględnienia samego żądania znajdujemy się w błędnem kole, i tak jedni mówią nie należy się subwencya, bo poczty są źle urządzone, a pocztmistrzowie na to nie zasługują, a drudzy, że od udzielenia subwencji zależeć będzie polepszenie i dopiero wtenczas można większe wymogi pocztmistrzom stawiać.

Zdaniem mojem wyjściem z tego koła jest jedynie ostatnie zapatrywanie, które umożliwia pocztmistrzom oddanie się zupełnie swojemu zawodowi. Nie idzie tu zresztą o wszystkich pocztmistrzów, bo memoriał mówi tylko o trzech klasach, z których trzecia jest ekspedytura. Wpierw więc musi być polepszenie, a potem dopiero możemy przejść do stawiania większych wymagań.

Komisja więc petycyjna wnosi (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Odstępuje się niniejszą petycyę wysokiemu c. k. Rządowi do uwzględnienia.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Kto się zgadza, ażeby tę petycyę odstąpić c. k. rządowi do uwzględnienia zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek komisji został przyjęty.

Następne posiedzenie jutro o godz. 11.

Porządek dzienny jutrzejszego posiedzenia będzie następujący.

Porządek dzienny:

1. Pierwsze czytanie przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie zaciągnięcia pożyczki krajowej 1) na budowę i rekonstrukcyę dróg, 2) celem zapobieżenia niedostatkowi spowodowanemu tegorocznym nieurodzajem i klęskami elementarnymi.

2. Pierwsze czytanie wniosku p. Szepetyckiego o uznanie drogi z Rawy do Sądowej Wiszni prowadzącej za drogę krajową.

3. Pierwsze czytanie wniosku p. Kowalskiego względem zmiany ustawy o reprezentacji państwa, pomnożenia liczby delegatów do Rady państwa i zaprowadzenia bezpośrednich wyborów.

4. Drugie czytanie przedłożeń Wydziału krajowego o udzielenie prawa poboru myta.

5. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyach do Wydziału krajowego wniesionych.

6. Sprawozdanie komisji drogowej nad wnioskiem Wydziału krajowego do zmiany obowiązującej uchwały Sejmu o etacie służby drogowej.

7. Sprawozdanie komisji petycyjnej.

Posiedzenie zamknięte.

Koniec posiedzenia o godz. 1. min, 5.